2024/617

7.3.2024

DOPORUČENÍ KOMISE (EU) 2024/617

ze dne 18. prosince 2023

k návrhu aktualizovaného integrovaného vnitrostátního plánu Slovenska v oblasti energetiky a klimatu na období 2021–2030 a k souladu opatření Slovenska s unijním cílem klimatické neutrality a se zajištěním pokroku v oblasti adaptace

(Pouze slovenské znění je závazné)

EVROPSKÁ KOMISE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na článek 292 této smlouvy,

s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1999 ze dne 11. prosince 2018 o správě energetické unie a opatření v oblasti klimatu, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 663/2009 a (ES) č. 715/2009, směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EU, 2012/27/EU a 2013/30/EU, směrnice Rady 2009/119/ES a (EU) 2015/652 a zrušuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 525/2013 ([1]), a zejména na čl. 9 odst. 6 a čl. 14 odst. 6 uvedeného nařízení,

s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1119 ze dne 30. června 2021, kterým se stanoví rámec pro dosažení klimatické neutrality a mění nařízení (ES) č. 401/2009 a nařízení (EU) 2018/1999 ([2]), a zejména na čl. 7 odst. 2 uvedeného nařízení,

vzhledem k těmto důvodům:

Doporučení k návrhu aktualizovaného integrovaného vnitrostátního plánu Slovenska v oblasti energetiky a klimatu (NKEP) na období 2021–2030

(1) Slovensko předložilo svůj návrh integrovaného vnitrostátního plánu v oblasti energetiky a klimatu dne 23. srpna 2023.

(2) Článek 3 a příloha I nařízení (EU) 2018/1999 (dále jen „nařízení o správě“) stanoví prvky, které mají aktualizované integrované vnitrostátní plány v oblasti energetiky a klimatu obsahovat. V prosinci 2022 přijala Komise pokyny pro členské státy týkající se procesu a rozsahu přípravy návrhu a konečné verze aktualizovaných vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu ([3]). V pokynech byly určeny osvědčené postupy a popsány důsledky nedávného politického, právního a geopolitického vývoje v politikách v oblasti energetiky a klimatu.

(3) V souvislosti s plánem REPowerEU ([4]) a v rámci cyklů evropského semestru 2022 a 2023 se Komise výrazně zaměřila na reformní a investiční potřeby členských států v oblasti energetiky a klimatu, aby urychlením ekologické a spravedlivé transformace posílila energetickou bezpečnost a cenovou dostupnost. To se odráží ve zprávách o Slovensku 2022 a 2023 ([5]) a v doporučeních Rady Slovensku ([6]). Nejnovější doporučení pro zemi by měly členské státy zohlednit v konečných verzích svých aktualizovaných integrovaných vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu.

([1]) Úř. věst. L 328, 21.12.2018, s. 1.
([2]) Úř. věst. L 243, 9.7.2021, s. 1.
([3]) Sdělení Komise o pokynech pro členské státy k aktualizaci vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu na období 2021–2030 (Úř. věst. C 495, 29.12.2022, s. 24).
([4]) COM(2022) 230 final.
([5]) SWD(2022) 627 final, SWD(2023) 625 final.
([6]) COM(2022) 627, doporučení pro doporučení Rady, COM(2023) 625, doporučení pro doporučení Rady.

(4) Doporučení Komise týkající se plnění vnitrostátních cílů podle nařízení o „sdílení úsilí“ ([7]) vycházejí z pravděpodobnosti, že členské státy dodrží cíle pro rok 2030, s přihlédnutím k pravidlům pro využívání flexibility podle uvedeného nařízení.

(5) Cílem doporučení Komise týkajících se zachycování, využití a ukládání uhlíku (CCUS) je získat přehled o zamýšleném zavádění těchto technologií na vnitrostátní úrovni, včetně informací o ročních objemech CO_2, u nichž se plánuje, že budou do roku 2030 zachyceny, v členění podle zdroje zachyceného CO_2 pocházejícího ze zařízení, na něž se vztahuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES ([8]), nebo z jiných zdrojů, jako jsou biogenní zdroje nebo zachycování přímo ze vzduchu; o plánované dopravní infrastruktuře pro CO_2 a o případné vnitrostátní kapacitě pro ukládání CO_2 a objemech vtláčení CO_2, u nichž se plánuje, že budou v roce 2030 k dispozici.

(6) Doporučení Komise týkající se výkonnosti podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/841 (nařízení o využívání půdy, změnách ve využívání půdy a lesnictví – dále jen „nařízení o LULUCF“) ([9]) se zabývají tím, jak členský stát naplňuje pravidlo nulového pasivního zůstatku na období 2021–2025 (období 1) a svůj vnitrostátní cíl pro období 2026–2030 (období 2) s přihlédnutím k pravidlům pro využívání flexibility stanoveným v uvedeném nařízení. Doporučení Komise rovněž zohledňují, že v období 1 budou případná překročení emisí podle nařízení o LULUCF automaticky převedena pod nařízení o „sdílení úsilí“.

(7) Má-li adaptace na změnu klimatu náležitě podpořit dosažení cílů v oblasti energetiky a zmírňování změny klimatu, je nezbytné identifikovat potenciální nebezpečí, která jsou se změnou klimatu spojená, a analyzovat zranitelnost a rizika v oblasti klimatu, která mohou mít dopad na příslušné oblasti, obyvatelstvo a odvětví. Doporučení Komise týkající se adaptace zohledňují, v jaké míře Slovensko do svého aktualizovaného NKEP začlenilo adaptační cíle, které zohledňují klimatická rizika, jež by Slovensku mohla bránit v plnění cílů a úkolů energetické unie. Bez konkrétních adaptačních politik a opatření, plánovaných a prováděných, je dosažení cílů v jednotlivých rozměrech energetické unie ohroženo. V situaci měnících se klimatických podmínek vyžaduje zvláštní pozornost hospodaření s vodou, a to s ohledem na rizika narušení dodávek elektřiny, neboť povodně, vysoké teploty a sucho mají dopad na výrobu energie.

(8) Doporučení Komise týkající se ambicí v oblasti obnovitelných zdrojů energie vycházejí ze vzorce uvedeného v příloze II nařízení (EU) 2018/1999, který je založen na objektivních kritériích; a z hlavních politik a opatření, které v návrhu aktualizovaného NKEP Slovenska chybí, aby bylo možné včas a nákladově efektivním způsobem dosáhnout vnitrostátního příspěvku Slovenska k závaznému cíli Unie v oblasti energie z obnovitelných zdrojů ve výši nejméně 42,5 % v roce 2030 se společným úsilím o jeho zvýšení na 45 % podle směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/2001 ([10]) týkající se podpory energie z obnovitelných zdrojů. Doporučení Komise

([7]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/842 ze dne 30. května 2018 o závazném každoročním snižování emisí skleníkových plynů členskými státy v období 2021–2030 přispívajícím k opatřením v oblasti klimatu za účelem splnění závazků podle Pařížské dohody a o změně nařízení (EU) č. 525/2013 (Úř. věst. L 156, 19.6.2018, s. 26); ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/857 ze dne 19. dubna 2023, kterým se mění nařízení (EU) 2018/842 o závazném každoročním snižování emisí skleníkových plynů členskými státy v období 2021–2030 přispívajícím k opatřením v oblasti klimatu za účelem splnění závazků podle Pařížské dohody a nařízení (EU) 2018/1999 (Úř. věst. L 111, 26.4.2023, s. 1).

([8]) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES ze dne 13. října 2003 o vytvoření systému pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů ve Společenství a o změně směrnice Rady 96/61/ES (Úř. věst. L 275, 25.10.2003, s. 32).

([9]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/841 ze dne 30. května 2018 o zahrnutí emisí skleníkových plynů a jejich pohlcování v důsledku využívání půdy, změn ve využívání půdy a lesnictví do rámce politiky v oblasti klimatu a energetiky do roku 2030 a o změně nařízení (EU) č. 525/2013 a rozhodnutí č. 529/2013/EU (Úř. věst. L 156, 19.6.2018, s. 1); ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/839 ze dne 19. dubna 2023, kterým se mění nařízení (EU) 2018/841, pokud jde o oblast působnosti, zjednodušení pravidel pro vykazování a zajištění souladu a stanovení cílů členských států pro rok 2030, a nařízení (EU) 2018/1999, pokud jde o zlepšení monitorování, vykazování, sledování pokroku a přezkum (Úř. věst. L 107, 21.4.2023, s. 1).

([10]) Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/2001 ze dne 11. prosince 2018 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů (Úř. věst. L 328, 21.12.2018, s. 82), ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2413 ze dne 18. října 2023, kterou se mění směrnice (EU) 2018/2001, nařízení (EU) 2018/1999 a směrnice 98/70/ES, pokud jde o podporu energie z obnovitelných zdrojů, a zrušuje směrnice Rady (EU) 2015/652 (Úř. věst. L, 2023/2413, 31.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj.)

rovněž vycházejí z příspěvku Slovenska ke specifickým cílům článků 15a, 22a, 23, 24 a 25 uvedené směrnice a ze souvisejících politik a opatření k jejímu rychlému provedení ve vnitrostátním právu a uplatňování. Doporučení odrážejí význam rozvoje komplexního dlouhodobého plánování pro zavádění energie z obnovitelných zdrojů, a zejména větrné energie, s cílem zvýšit viditelnost evropského výrobního odvětví a provozovatelů sítí v souladu s evropským balíčkem opatření v oblasti větrné energie ([11]).

(9) Doporučení Komise týkající se vnitrostátního příspěvku v oblasti energetické účinnosti vycházejí z článku 4 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/1791 ([12]) o energetické účinnosti a vzorce v příloze I uvedené směrnice a ze souvisejících politik a opatření kterými se provádí.

(10) Doporučení Komise se zaměřují zvláště na cíle, úkoly a příspěvky a související politiky a opatření k naplnění plánu REPowerEU za účelem rychlého ukončení závislosti na ruských fosilních palivech. Jsou v nich zohledněny zkušenosti získané při provádění balíčku „Bezpečná zima díky úsporám plynu“ ([13]). Doporučení odrážejí naléhavou nutnost zvýšit odolnost energetického systému s ohledem na povinnosti vyplývající z nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/941 ([14]) o rizikové připravenosti v odvětví elektroenergetiky a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1938 ([15]) o bezpečnosti dodávek zemního plynu a v souladu s doporučením Komise o ukládání energie ([16]).

(11) Doporučení Komise zohledňují potřebu urychlit integraci vnitřního trhu s energií s cílem zvýšit úlohu flexibility a posílit postavení spotřebitelů a zajistit jejich ochranu. Zohledňují rovněž důležitost zjištění počtu domácností trpících energetickou chudobou v souladu s požadavky článku 3 nařízení (EU) 2018/1999 a doporučení Komise (EU) 2023/2407 ([17]).

(12) Doporučení Komise odrážejí význam zajištění dostatečných investic do výzkumu a inovací v oblasti čisté energie s cílem podpořit jejich rozvoj a výrobní kapacity, včetně vhodných politik a opatření pro energeticky náročná průmyslová odvětví a další podniky, a dále potřebu zvýšit kvalifikaci pracovní síly pro průmysl s nulovými čistými emisemi s cílem upevnit v Unii silnou, konkurenceschopnou a čistou ekonomiku.

(13) Doporučení Komise vycházejí ze závazků přijatých v rámci Pařížské dohody, pokud jde o postupný útlum využívání fosilních paliv, jakož i z důležitosti postupného ukončování dotací na fosilní paliva.

(14) Doporučení Komise týkající se investičních potřeb navazuje na její posouzení, zda návrh aktualizovaného plánu poskytuje celkový přehled investičních potřeb k dosažení cílů, úkolů a příspěvků pro všechny rozměry energetické unie, zda uvádí zdroje financování a rozlišuje přitom soukromé a veřejné zdroje, zda uvádí investice, které jsou v souladu s plánem Slovenska pro oživení a odolnost, slovenskými plány spravedlivé územní transformace a doporučeními pro Slovensko na období 2022–2023 vydanými v rámci evropského semestru, a zda zahrnuje důkladné makroekonomické posouzení plánovaných politik a opatření. NKEP by měl zajistit transparentnost a předvídatelnost vnitrostátních politik a opatření, aby se posílila investiční jistota.

([11]) Sdělení o Evropském akčním plánu pro větrnou energii, COM(2023) 669 final ze dne 24. října 2023, a sdělení o plnění cílů EU v oblasti obnovitelné energie na moři, COM(2023) 668 final.

([12]) Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/1791 ze dne 13. září 2023 o energetické účinnosti a o změně nařízení (EU) 2023/955 (Úř. věst. L 231, 20.9.2023, s. 1).

([13]) Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů, „Bezpečná zima díky úsporám plynu“, COM(2022) 360 final.

([14]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/941 ze dne 5. června 2019 o rizikové připravenosti v odvětví elektroenergetiky a o zrušení směrnice 2005/89/ES (Úř. věst. L 158, 14.6.2019, s. 1).

([15]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1938 ze dne 25. října 2017 o opatřeních na zajištění bezpečnosti dodávek zemního plynu a o zrušení nařízení (EU) č. 994/2010 (Úř. věst. L 280, 28.10.2017, s. 1).

([16]) Doporučení Komise ze dne 14. března 2023 o ukládání energie – podpora dekarbonizovaného a bezpečného energetického systému EU (Úř. věst. C 103, 20.3.2023, s. 1).

([17]) Doporučení Komise (EU) 2023/2407 ze dne 20. října 2023 týkající se energetické chudoby, C(2023) 4080 (Úř. věst. L, 2023/2407, 23.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2023/2407/oj).

(15) Doporučení Komise odrážejí zásadní význam širokých regionálních konzultací a zajištění včasné a inkluzivní konzultace o plánu, včetně účinné účasti veřejnosti s dostatečnými informacemi a časovým rámcem, v souladu s Aarhuskou úmluvou ([18]).

(16) Doporučení Komise týkající se spravedlivé transformace odrážejí posouzení toho, zda slovenský plán dostatečně podrobně identifikuje příslušné sociální dopady klimatické a energetické transformace a její dopady na zaměstnanost a dovednosti a zda popisuje odpovídající doprovodné politiky a opatření, které spravedlivou transformaci podporují, a zda současně přispívá k prosazování lidských práv a genderové rovnosti.

(17) Doporučení Komise Slovensku vycházejí z posouzení jeho návrhu aktualizovaného NKEP ([19]), které se zveřejňuje souběžně s tímto doporučením.

(18) Slovensko by mělo tato doporučení náležitě zohlednit při vytváření konečné verze svého aktualizovaného NKEP, který má být předložen do 30. června 2024.

Doporučení týkající se souladu s unijním cílem klimatické neutrality a se zajištěním pokroku v oblasti adaptace

(19) Podle nařízení (EU) 2021/1119 (evropský právní rámec pro klima) je Komise povinna posoudit soulad vnitrostátních opatření s cílem klimatické neutrality a se zajištěním pokroku v oblasti adaptace. Soulad opatření Slovenska s těmito cíli již Komise posoudila ([20]). Níže uvedená doporučení z uvedeného posouzení vycházejí. Slovensko mělo tato doporučení náležitě zohlednit a provést je v souladu s evropským právním rámcem pro klima.

(20) Prvním krokem k posílení ambicí v oblasti adaptace by mělo být přijetí vhodného právního rámce pro vnitrostátní politiku v oblasti klimatu, který stanoví závazné, pravidelně aktualizované adaptační cíle pro měření celkového pokroku při budování odolnosti. Za účelem zlepšení připravenosti a odolnosti je třeba zavést adaptační opatření. Mohou být připravena prostřednictvím adaptačních postupů, které stanoví posloupnost opatření k dosažení adaptačního cíle. Investiční potřeby v oblasti adaptace na změnu klimatu se zvyšují a v příštích desetiletích porostou ještě rychleji. Lepší financování by mělo být doprovázeno dostatečnou kapacitou a odbornými znalostmi nezbytnými pro správu a provádění, aby se zajistila kvalita výdajů a absorpční kapacita a nedocházelo k nevhodnému přizpůsobení. Kromě veřejného a soukromého financování by bylo možné zvážit také využití inovativních nástrojů financování cestou spolupráce se soukromým sektorem a finančními institucemi.

(21) Nejohroženějšími komunitami jsou ty, u nichž je vyšší pravděpodobnost, že budou změnou klimatu zasaženy. Nerovnoměrné vystavení různých regionů a socioekonomických skupin dopadům změny klimatu a jejich zranitelnost vůči těmto dopadům mají za následek, že se již existující nerovnosti a zranitelnost prohlubují. Nerovnoměrnou zátěž spojenou s klimatickými riziky by měla snížit spravedlivá odolnost; ta by také měla zajistit, aby byly přínosy adaptace rozděleny spravedlivě. Klíčovým prvkem pro předcházení potenciálním škodám nebo pro jejich zmírnění, pro využití příležitostí a pro zvládání důsledků je systémová schopnost přizpůsobit se změně klimatu. Fyzické dopady změny klimatu se vyvíjejí rychleji, než se očekávalo. Na všech úrovních státní správy a ve veřejném i soukromém sektoru je třeba dosáhnout pokroku v adaptační kapacitě a k tomu je potřebné větší povědomí o zranitelnosti a rizicích. Místní úroveň má pravomoci, které mohou mít na odolnost vůči změně klimatu širší dopad. Velký význam má vypracování a provádění adaptačních politik na nižší než celostátní úrovni.

(22) Účinné a nákladově efektivní možnosti přizpůsobení se změně klimatu a jejího zmírňování nabízejí přírodě blízká řešení, je-li jejich zavádění podporováno strategickými rámci, politikami a financováním. Tato řešení lze realizovat samostatně nebo je lze začlenit do jiných adaptačních a zmírňujících opatření v kombinaci s technologickými nebo infrastrukturními řešeními. Při realizaci musí být zohledněna složitost ekosystémů a předpokládané účinky změny klimatu, místní kontext, související zájmy a hodnoty i socioekonomické podmínky,

([18]) Úmluva o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně ve věcech životního prostředí ze dne 25. června 1998 (Aarhuská úmluva).

([19]) SWD(2023) 925.

([20]) Zpráva o pokroku EU při provádění opatření v oblasti klimatu za rok 2023, COM(2023) 653 final, a pracovní dokument útvarů Komise o posouzení pokroku v oblasti přizpůsobení se změně klimatu v jednotlivých členských státech podle evropského právního rámce pro klima, SWD(2023) 932.

DOPORUČUJE SLOVENSKU:

POKUD JDE O NÁVRH AKTUALIZOVANÉHO VNITROSTÁTNÍHO PLÁNU V OBLASTI ENERGETIKY A KLIMATU PODLE NAŘÍZENÍ (EU) 2018/1999

1. Stanovit další politiky a opatření, jež budou nákladově efektivní, včetně odvětví dopravy a zemědělství, a pro metan, N_2O a F-plyny z energetiky, průmyslových procesů a používání produktů, zemědělství a nakládání s odpady, aby se podařilo splnit vnitrostátní cíl v oblasti skleníkových plynů ve výši – 22,7 % v roce 2030 ve srovnání s úrovněmi roku 2005 podle nařízení o „sdílení úsilí“. Poskytnout projekce, aby bylo patrné, jak stávající a plánované politiky zajistí splnění cíle, a aby se v případě potřeby stanovilo, jak budou k dosažení souladu využity možnosti flexibility, které nařízení o „sdílení úsilí“ nabízí. Doplnit informace o politikách a opatřeních a v této souvislosti jasně vymezit jejich oblast působnosti, časový plán a pokud možno očekávaný dopad na snížení emisí skleníkových plynů, a to i v případě opatření v programech financování Unie, jako je společná zemědělská politika.

2. Určit objem emisí CO_2, které by mohly být do roku 2030 každoročně zachyceny, včetně zdroje. Uvést podrobnosti o způsobu přepravy zachyceného CO_2. Určete celkovou kapacitu pro ukládání CO_2 a objemy vtlačování, které budou k dispozici do roku 2030.

3. Stanovit konkrétní cestu k dosažení vnitrostátního cíle v oblasti LULUCF stanoveného v nařízení (EU) 2018/841. Zahrnout další opatření v odvětví LULUCF a podrobně popsat jejich časový plán a rozsah a kvantifikovat jejich očekávané dopady, aby se zajistilo, že pohlcení skleníkových plynů bude účinně sladěno s cílem EU pro čisté pohlcení do roku 2030 ve výši -310 milionů tun ekvivalentu CO_2 a s vnitrostátním cílem pro pohlcení ve výši -504 kilotun ekvivalentu CO_2 stanoveným v nařízení (EU) 2018/841. Poskytnout jasné informace o tom, jak jsou veřejné prostředky (jak unijní fondy, včetně společné zemědělské politiky, tak státní podpora) a soukromé financování prostřednictvím režimů uhlíkového zemědělství důsledně a účinně využívány k dosažení vnitrostátního cíle pro čisté pohlcení. Poskytnout informace o stavu a pokroku, kterého má být dosaženo při zajišťování zlepšení směrem k vyšším úrovním přesnosti/zeměpisně přesným souborům údajů pro monitorování, vykazování a ověřování v souladu s částí 3 přílohy V nařízení (EU) 2018/1999.

4. Poskytnout doplňující analýzu příslušné zranitelnosti a rizik v oblasti klimatu, pokud jde o dosažení vnitrostátních cílů, úkolů a příspěvků a politiky a opatření v jednotlivých rozměrech energetické unie. Lépe popsat a kvantifikovat vazbu na konkrétní cíle a politiky energetické unie, které by adaptační politiky a opatření měly podporovat. Dostatečně podrobně stanovit další adaptační politiky a opatření, které napomohou tomu, aby Slovensko splnilo své vnitrostátní cíle, úkoly a příspěvky v rámci energetické unie.

5. Výrazně zvýšit ambici, pokud jde o podíl obnovitelných zdrojů energie tak, aby činil nejméně 35 % a přispěl k dosažení závazného cíle Unie v oblasti energie z obnovitelných zdrojů pro rok 2030 stanovenému v čl. 3 odst. 1 směrnice (EU) 2018/2001, po úpravě podle vzorce uvedeného v příloze II nařízení (EU) 2018/1999. Uvést orientační trajektorii, která dosahuje referenčních bodů pro roky 2025 a 2027 podle čl. 4 písm. a) bodu 2 nařízení (EU) 2018/1999.

6. Poskytnout odhadované trajektorie a dlouhodobý plán zavádění technologií v oblasti energie z obnovitelných zdrojů v příštích deseti letech s výhledem do roku 2040. Zahrnout orientační cíl pro inovativní technologie v oblasti energie z obnovitelných zdrojů do roku 2030 v souladu se směrnicí (EU) 2018/201 v platném znění. Zahrnout konkrétní cíle přispívající k orientačním cílům v oblasti budov a průmyslu pro rok 2030. Potvrdit závazné cíle v oblasti vytápění a chlazení na období 2021–2025 i 2026–2030 a zahrnout orientační cíl pro dosažení navýšení stanovených v příloze IA směrnice (EU) 2018/2001 v platném znění. Uvést, jakého cíle hodlá Slovensko dosáhnout v odvětví dopravy prostřednictvím povinnosti pro dodavatele pohonných hmot, a to i pomocí dílčího cíle pro paliva z obnovitelných zdrojů nebiologického původu (RFNBO), a zajistit, aby byla dodržena minimální úroveň RFNBO v roce 2030.

7. Dále rozpracovat podrobné a kvantifikované politiky a opatření, jež jsou v souladu se směrnicí (EU) 2018/2001 v platném znění, a to tak, aby bylo možné včasné a nákladově efektivní dosažení vnitrostátního příspěvku k závaznému cíli Unie v oblasti energie z obnovitelných zdrojů ve výši nejméně 42,5 % do roku 2030, s ohledem na společné úsilí o jeho zvýšení na 45 %. Zejména popsat, jak hodlá dále usnadnit povolování a uvést podrobnosti o technologiích obnovitelných zdrojů, pro něž plánuje určit „oblasti pro zrychlené zavádění obnovitelných zdrojů energie“ s rychlejšími a jednoduššími postupy. Popsat, jak hodlá urychlit zavádění obnovitelných zdrojů

prostřednictvím přijetí smluv o nákupu elektřiny z obnovitelných zdrojů, záruk původu a rámce na podporu samospotřeby a společenství pro obnovitelné zdroje. Popsat, jakým způsobem bude řešena koncepce povinnosti dodavatelů paliv a energie v odvětví dopravy, a zahrnout srovnatelná opatření na podporu vodíku v průmyslu a připravit EU na obchod s vodíkem z obnovitelných zdrojů.

8. Zahrnout projekce poptávky po bioenergii a její nabídky podle odvětví a poskytnout údaje o dovozu a zdroji lesní biomasy využívané k výrobě energie. Zahrnout posouzení domácích dodávek lesní biomasy pro energetické účely v letech 2021–2030 v souladu s posílenými kritérii udržitelnosti podle článku 29 směrnice (EU) 2018/2001 v platném znění a posouzení slučitelnosti předpokládaného využívání lesní biomasy pro výrobu energie se závazky Slovenska podle revidovaného nařízení o LULUCF, zejména pro období 2026–2030, spolu s vnitrostátními opatřeními a politikami k zajištění této slučitelnosti. Zahrnout další opatření na podporu udržitelné výroby biometanu, a to s ohledem na potenciál a výrobu udržitelného bioplynu/biometanu na Slovensku, profil spotřeby zemního plynu a stávající infrastrukturu a na využívání digestátu a biogenního CO_2.

9. V co největší možné míře poskytnout očekávaný harmonogram kroků vedoucích k přijetí legislativních a nelegislativních politik a opatření, kterými se ustanovení směrnice (EU) 2018/2001 v platném znění provádějí ve vnitrostátním právu a uplatňují, zejména pokud jde o opatření uvedená v předchozích bodech.

10. Zahrnout vnitrostátní příspěvek v oblasti energetické účinnosti pro konečnou spotřebu energie do závazného cíle Unie v oblasti konečné spotřeby energie pro rok 2030 v souladu s článkem 4 a přílohou I směrnice (EU) 2023/1791 nebo jeho výši vyrovnat revidovanému orientačnímu vnitrostátnímu příspěvku, který Komise předloží každému členskému státu do 1. března 2024 podle čl. 4 odst. 5 uvedené směrnice. Zahrnout vnitrostátní příspěvek v oblasti energetické účinnosti pro spotřebu primární energie do orientačního cíle Unie v oblasti spotřeby primární energie v souladu s článkem 4 a přílohou I směrnice (EU) 2023/1791. Uvést objem snížení spotřeby energie, kterého mají dosáhnout všechny veřejné subjekty, v členění podle odvětví, a celkovou podlahovou plochu vytápěných nebo chlazených budov ve vlastnictví veřejných subjektů, které mají být každoročně renovovány, nebo odpovídající roční úspory energie, jichž má být dosaženo.

11. Stanovit kompletní politiky a opatření k dosažení vnitrostátního příspěvku v oblasti energetické účinnosti, a zejména specifikovat robustní programy financování a režimy podpory v oblasti energetické účinnosti, které jsou schopny mobilizovat soukromé investice a dodatečné spolufinancování.

12. Zahrnout aktualizovanou úroveň ambicí pro zajištění vysoce energeticky účinného a dekarbonizovaného vnitrostátního fondu budov a přeměnu stávajících budov na budovy s nulovými emisemi do roku 2050. Zahrnout průběžné milníky pro roky 2030 a 2040 a srovnání s poslední dlouhodobou strategií renovací.

13. Podrobně vysvětlit, jak Slovensko ve své konečné aktualizované verzi NKEP výrazně posílí rozměr energetické bezpečnosti, zejména diverzifikací dodávek energie, včetně snížení dovozu energie z ruských fosilních paliv a podporou snižování poptávky po plynu. Zahrnout podrobné politiky a opatření k dosažení těchto cílů do roku 2030. Posílit odolnost energetického systému stanovením jasných cílů a opatření pro řešení omezených nebo přerušených dodávek, zejména stanovením cíle pro zavádění skladování energie a předložením politik a opatření, kterými se naléhavá nutnost adaptace na změnu klimatu začlení do energetického systému. Specifikovat vhodná opatření zaměřená na diverzifikaci jaderného dodavatelského řetězce, aby byla zajištěna flexibilita a dlouhodobé dodávky jaderných materiálů, paliva, náhradních dílů a služeb pro své reaktory typu VVER-440 a pro nové jaderné zdroje ve výstavbě a plánované zdroje a dlouhodobé nakládání s jaderným odpadem. Posoudit přiměřenost ropné infrastruktury (rafinérie, zásoby ropy) vzhledem k očekávanému poklesu poptávky po ropě a k přechodu na nízkouhlíkové alternativy.

14. Předložit jasné cíle a úkoly týkající se reakce na poptávku, aby se na základě posouzení potřeb flexibility zlepšila flexibilita energetického systému, a způsob, jak usnadnit integraci energetického systému v rámci nového článku 20a směrnice (EU) 2018/2001 v platném znění. Rozvíjet konkurenceschopnější maloobchodní trhy a zvyšovat úroveň posílení postavení spotřebitelů na maloobchodním trhu.

15. Podrobněji rozpracovat přístup k řešení energetické chudoby tak, aby zahrnoval vyhodnocení situace domácností, které jí jsou aktuálně postiženy, a obsahoval konkrétní měřitelný cíl jejího snížení, jak požaduje nařízení (EU) 2018/1999, a současně zohledňoval doporučení Komise (EU) 2023/2407. Podrobně popsat stávající a potenciální politiky a opatření k řešení energetické chudoby, včetně podrobností o podpoře reakce na poptávku nebo o finančních zdrojích určených na provádění z hlediska sociální politiky (dostupnost) a strukturálních opatření v oblasti energetiky.

16. Podrobněji vyjasnit vnitrostátní cíle v oblasti výzkumu, inovací a konkurenceschopnosti za účelem zavádění čistých technologií a v této souvislosti stanovit cestu pro roky 2030 a 2050 na podporu dekarbonizace průmyslu a přechodu podniků na klimaticky neutrální a oběhové hospodářství. Předložit politiky a opatření na podporu rozvoje projektů pro nulové čisté emise, včetně těch, které jsou relevantní pro energeticky náročná odvětví. Popsat předvídatelný a zjednodušený regulační rámec pro povolovací postupy a způsob, jakým bude tam, kde je to potřebné, zjednodušen přístup k vnitrostátnímu financování. Poskytnout podrobné politiky a opatření, které umožní rozvoj dovedností souvisejících s čistou energií a usnadní otevřený obchod pro odolné a udržitelné dodavatelské řetězce klíčových součástí a zařízení pro nulové čisté emise.

17. Specifikovat reformy a opatření k mobilizaci soukromých investic, které jsou potřebné k dosažení cílů v oblasti energetiky a klimatu. Zlepšit a rozšířit analýzu investičních potřeb tak, aby zahrnovala komplexní a ucelený přehled potřeb veřejných a soukromých investic v souhrnu a v členění podle odvětví. Doplnit přístup „shora dolů“ pro celé hospodářství posouzením jednotlivých projektů „zdola nahoru“ v pěti rozměrech energetické unie. Uvést rozpis celkových investičních potřeb s dalšími informacemi o vnitrostátních, regionálních a unijních zdrojích financování a také o soukromých finančních zdrojích, které mají být mobilizovány. Uvést stručný popis typu režimu finanční podpory zvoleného pro provádění politik a opatření, které jsou financovány z veřejného rozpočtu, a využívání kombinovaných finančních nástrojů využívajících granty, půjčky, technickou pomoc a veřejné záruky, včetně úlohy vnitrostátních podpůrných bank v příslušných režimech a/nebo způsobu mobilizace soukromého financování. Zvážit jako možný zdroj financování nákladově efektivní provádění převodů do jiných členských států podle nařízení o „sdílení úsilí“. Poskytnout důkladné posouzení makroekonomického dopadu plánovaných politik a opatření.

18. Nastínit, jak jsou politiky a opatření obsažené v aktualizovaném plánu sladěny se slovenským národním plánem pro oživení a odolnost, včetně kapitoly REPowerEU.

19. Vysvětlit, jak a do kdy hodlá Slovensko ukončit dotace na fosilní paliva. Podrobněji vysvětit, jak Slovensko plánuje postupné vyřazení pevných fosilních paliv určených k výrobě energie, a objasnit související závazky a opatření.

20. Poskytnout podrobné informace o důsledcích klimatické a energetické transformace v sociální oblasti a v oblasti zaměstnanosti a dovedností nebo o jakýchkoli jiných distribučních dopadech této transformace a o plánovaných cílech, politikách a opatřeních na podporu spravedlivé transformace. Specifikovat formu podpory, dopad iniciativ, cílové skupiny a vyčleněné zdroje s ohledem na doporučení Rady ohledně zajištění spravedlivé transformace na klimatickou neutralitu ([21]). Zajistit soulad mezi časovým plánem ukončení těžby uhlí uvedeným v plánu spravedlivé územní transformace a konečným aktualizovaným NKEP. V co největší možné míře zahrnout více prvků, které poskytnou odpovídající analytický základ pro přípravu budoucího sociálního klimatického plánu v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/955 ([22]), včetně informací o tom, jak posoudit výzvy a sociální dopady systému obchodování s emisemi pro spalování paliv v budovách, silniční dopravě a dalších odvětvích na nejzranitelnější skupiny, a určit potenciální příjemce prostředků a příslušný rámec politiky. Vysvětlit, jak rámec politik stanovený v NKEP přispěje k vypracování sociálního klimatického plánu Slovenska a jak bude zajištěna soudržnost mezi oběma plány.

21. Poskytnout jasný a podrobnější přehled o tom, jak konzultační proces umožnil účast všech příslušných orgánů, občanů a zúčastněných stran, včetně sociálních partnerů, na přípravě návrhu i konečného aktualizovaného plánu, včetně informací o časovém plánu a délce trvání jednotlivých konzultací. Poskytnout shrnutí různých názorů s podrobným popisem názorů vyjádřených různými aktéry a souhrn toho, jak jsou názory vyjádřené během konzultací v plánu promítnuty.

([21]) Doporučení Rady ze dne 16. června 2022 ohledně zajištění spravedlivé transformace na klimatickou neutralitu (Úř. věst. C 243, 27.6.2022, s. 35).

([22]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/955 ze dne 10. května 2023, kterým se zřizuje Sociální klimatický fond a mění nařízení (EU) 2021/1060 (Úř. věst. L 130, 16.5.2023, s. 1).

22. Zintenzivnit regionální spolupráci se sousedními členskými státy a v rámci skupiny na vysoké úrovni pro propojení plynových sítí střední a jihovýchodní Evropy, mimo jiné v oblasti propojení, obnovitelných zdrojů energie, energetické účinnosti a vnitřního trhu, s přihlédnutím ke společným výzvám a sdíleným cílům. Popsat, jak Slovensko plánuje do roku 2025 vytvořit rámec pro spolupráci s jinými členskými státy v souladu s článkem 9 směrnice (EU) 2018/2001. Pokračovat v úsilí o podepsání všech čtyř požadovaných dvoustranných ujednání o solidaritě pro zajištění bezpečnosti dodávek plynu se sousedními zeměmi (Rakouskem, Českem, Maďarskem a Polskem).

POKUD JDE O SOULAD VNITROSTÁTNÍCH OPATŘENÍ S CÍLEM KLIMATICKÉ NEUTRALITY A SE ZAJIŠTĚNÍM POKROKU V OBLASTI ADAPTACE PODLE NAŘÍZENÍ (EU) 2021/1119

1. Zavést vhodný právní rámec pro politiku a opatření v oblasti adaptace na změnu klimatu. Zajistit pokrok v provádění adaptačních opatření. Zajistit, aby byly zavedeny mechanismy veřejného a soukromého financování adaptačních opatření a aby příslušné rozpočty byly přiměřené investičním potřebám, zejména v prioritních zranitelných odvětvích.

2. Zapojit do tvorby a provádění adaptační politiky Slovenska skupiny zúčastněných stran, které jsou vůči dopadům změny klimatu obzvláště zranitelné. Zdokumentovat procesy a výsledky příslušných konzultací. Zlepšit koordinaci mezi jednotlivými úrovněmi správy (celostátní/regionální/místní) s cílem sladit nástroje plánování a napomoci koordinovaným intervencím zaměřeným na systémovou transformaci. Zavést mechanismy které zajistí vypracování politik na nižší než celostátní úrovni a jejich pravidelný přezkum a aktualizaci.

3. Podporovat ve vnitrostátních strategiích, politikách a plánech přírodě blízká řešení a ekosystémově založenou adaptaci a poskytovat investice na jejich zavádění.

V Bruselu dne 18. prosince 2023.

Za Komisi
Kadri SIMSON
členka Komise